

Nr 39.

Ankom till Riksdagens kansli den 26 april 1910 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning af väckt motion angående viss ändring i förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905.

Uti en inom Andra kammaren afgifven och till lagutskottet hänvisad motion, nr 83, har herr *L. J. Carlsson* i Malmberget med instämmande af herrar *C. E. Svensson, E. A. Leksell, Sven Linders, Janne Tynell, J. E. Cervin, Oskar Berg, Robert Johansson, Alfred Stärner, Gustaf Strömberg, A. Thylander, J. Lindgren, Linus Lundström, F. O. Mörtzell* och *Johan Olofsson* hemställt,

att Riksdagen för sin del ville besluta, att § 6 mom. 3 i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 skall ur förordningen utgå.

Till stöd härför har anförts följande:

»Bland de förslag, som på sin tid af kommittén för revision af gällande stadganden angående försäljning af vin och maltdrycker i dess utlåtande af 23 maj 1900 framlades, har knappast något varit mera omtvistadt än det, som sedan inflöt i kungl. förordningen angående försäljning af vin och öl den 5 juni 1905 § 6 mom. 3, hvilket lyder: 'Mottager någon i sitt hem emot betalning gäster till bespisning vid slutet bord, må han, därest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka öl.'

Kommitterade själfva sade sig icke ha blundat för den fara, som kunde ligga i missbruk af en dylik, en hvar som har eget hem tillerkänd

utskänkingsrätt; men kommitterade trodde sig ha uppställt tillräckliga garantier mot sådana missbruk 'genom den snäfva begränsning af rättigheten som stadgats, samt genom den Konungens befallningshafvande tillerkända makt att förbjuda sådan utskänkings fortsättande, då utskänkningen befinnes ske i större omfattning eller på annat sätt än därmed afses'.

Då ärendet förelades 1905 års Riksdag, frambar herr Matsson i Grafås i motion i Andra kammaren åtskilliga välgrundade betänkligheter mot förslaget. 'Man kan', heter det i motionen, 'ha anledning frukta att om detta moment oförändradt antages, det kan komma att tjäna helt andra syften. De i nämnda mom. förekommande beteckningarna 'hem' och 'slutet bord' synas nämligen påkalla närmare definiering, såframt de ej skola ge rum åt en mångtydighet, som kan göra rättsskipningen på detta område i viss mån osäker. En barack för vägarbetare, en skogsarbetarekoja eller s. k. inneboendes uppehållsort, ja, t. o. m. en trädgård, torde man med hänsyn till ifrågavarande moment stundom vilja inrymma i begreppet hem; och 'slutet bord' är en för vanligt språkbruk så främmande beteckning, att man kan känna sig något oviss om dess betydelse.'

Vid ärendets behandling i Andra kammaren gjordes från sakkunnigt håll många tungt vägande erinringar mot bestämmelsen i fråga.

Så framhöll herr Sjö, med instämmande af flere kammarledamöter, bl. a., att härigenom skulle skapas ett kryphål, som förvisso komme att i stor omfattning begagnas. Icke ens en anmälan behöfde göras såsom i fråga om försäljning af svagdricka och alkoholfria drycker.

Under debatten i kammaren yttrade sig vidare herr Bergendahl, som sade sig hysa stora betänkligheter mot förslaget. Det pålade ordningsmakten en uppgift, som den nästan omöjligen kunde fylla. 'Jag har knappast läst en författning, som inbjuder så till lagöfverträdelser som just denna', förklarade herr Bergendahl med instämmande af flere kammarledamöter.

Herr Widén erinrade, att äfven åtskilliga Konungens befallningshafvande hade yttrat sig mot den föreslagna bestämmelsen, och herr Widén trodde, att anledning ej funnes att intaga en sådan nyhet i lagen. Och här vore ej fråga om att frigifva utskänkning af svagdricka, utan af öl, hvarjämte, då svagdricksutskänkningen frigåfves, behofvet af en sådan bestämmelse som den åsyftade vore ringa. Herr Widén trodde vidare, att det låge en stor fara i förslaget och att särskildt de, som ha med ordningsmakten att göra, skulle betacka sig för detsamma. Herr Widén framhöll ock,

att de, som inackorderade sig pr vecka, ofta komma att gå sin väg efter första dagen

Alla de sålunda från skilda håll framförda farhågorna ha i rikligt mått besannats. Bestämmelserna om 'eget hem' och 'slutet bord' öfverträdas ofta så, att däraf skapas verkliga restaurationer, där öl utskänkes ej blott åt 'inackorderade', utan ock åt snart sagdt hvem som helst och där ackordsuppgörelsen för en vecka blifver en bestämmelse endast på papperet. Ej alltför sällan sker ock ölutskänknigen äfven utan samband med måltid, hvarigenom dessa 'egna hem' blifva verkliga ölutskänkningsställen, men i regel utan den nödvändiga kontroll sådana med tillstånd äro underkastade. Den ordningsmakten medgifna rätten att kontrollera dessa ölutskänkningsställen kan sällan med nödig effekt tillämpas. Är det i allmänhet svårt att få bevisning i fråga om öfverträdelse af utskänkningslagarna, så äro svårigheterna här mångdubblade. Först när utskänknigen medför oordningar utanför lokalerna komma i regel oegentligheterna till ordningsmaktens kännedom. Och ej så sällan uppstå dylika utskänkningsställen på platser, där ingen ordningsmakt finnes nära till hands. Söka de kommunala myndigheterna ingripa och lyckas med ordningsmaktens tillhjälp få förbud för innehafvaren af en sådan utskänkningslokal att fortsätta rörelsen, så anställs blott en tjänstflicka, som förestår inackorderingen, och olagligheterna fortsätta.

Det finns synbarligen ingen annan utväg att undgå dessa oegentligheter än att i detta fall återgå till de bestämmelser, som voro gällande före 1 januari 1906, eller att äfven sådan utskänkning af öl, hvarom här är fråga, göres beroende af de kommunala myndigheternas medgifvande. Dessa, som alltid äga nödig person- och lokalkännedom och kunna bedöma behovet af sådan utskänkning, skola helt visst icke, där sådant behof verkligen förefinnes och mot person eller lokal ingen befogad anmärkning kan göras, vägra sitt medgifvande.»

6 § 3 mom. i gällande förordning angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 gifver den, som i sitt hem emot betalning mottager gäster till bespisning vid slutet bord, rätt att, därest aftal om bespisning

*Utskottets
yttrande.*

träffats för en tid af minst en vecka, utan särskildt tillstånd till gästerna vid deras måltider utskänka öl.

Någon motsvarighet till denna bestämmelse fanns icke i förutvarande lagstiftning. Införandet af ifrågavarande stadgande motiverades emellertid därmed, att man ville lagfästa hvad som förut i praxis allmänt förekommit, nämligen att personer, som i sina hem mottoge gäster till bespisning, skulle hafva rätt att till dem servera öl vid måltiderna, utan att därtill söka tillstånd i vanlig ordning.

Såsom motionärerna framhållit, uttalades vid tillkomsten af denna bestämmelse betänkligheter mot densamma. Så framhölls, att uttrycken »hem» och »slutet bord» i detta sammanhang vore synnerligen tänjbara begrepp, som lämnade rum för olika tolkningar, samt att äfven den uppställda fordran på ingånget aftal om bespisning för en tid af minst en vecka vore lätt att kringgå. Af nämnda skäl kunde icke heller den i 29 § 2 mom. af berörda förordning Konungens befallningshafvande medgifna rätt att i vissa fall meddela förbud mot fortsättande af utskänkningsrörelse, som be-drefves på grund af 6 § 3 mom., blifva af någon egentlig effektivitet.

Motionärerna framhålla nu, att de farhågor, som sålunda uttalades vid lagens antagande, besannats, samt att erfarenheten visat, att under skydd af ifrågavarande lagrum oegentligheter ofta förekommit, hvilka med äldre lagstiftning kunde beifras. På grund häraf hemställes, att bestämmelsen i fråga måtte utgå ur lagen.

Det synes äfven utskottet, att här ifrågavarande stadgande lämnar rum för åtskilliga anmärkningar. Och då vunnen erfarenhet ådagalagt, att förevarande rätt till utskänkning af vin och öl i åtskilliga fall visat sig leda till missbruk och oordningar, finner utskottet fullt motiveradt, att medel sökas för rådande af bot härå. Det synes emellertid kunna befaras, att ett borttagande utan vidare ur lagstiftningen af ifrågavarande stadgande skulle kunna föranleda till en kränkning af det lojala intresset att utskänka ifrågavarande drycker till gäster, som i enskildt hem mottagas till bespisning, hvilket här onekligen förefinnes. Utskottet håller därför före, att en undersökning bör ske för åstadkommande af sådan ändring i lagstiftningen, att, utan att nämnda intresse trädes för nära, större säkerhet beredes mot missbruk af densamma. Möjligen skulle för sådant ändamål vara en utväg att, såsom föreslogs i en år 1905 vid stadgandets tillkomst inom Riksdagen väckt motion, föreskrift meddelades om anmälningsskyldighet i någon form till vederbörande myndighet såsom villkor för ifrågavarande rätt. Huruvida detta eller något annat medel i

omförmälda hänseende skulle vara det lämpligaste, lär endast framgå af en blifvande utredning.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med anledning af förevarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, i hvad mån ändring bör ske i 6 § 3 mom. i förordningen angående försäljning af vin och öl den 9 juni 1905 samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en dylik utredning kan för-
anleda.

Stockholm den 26 april 1910.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.

Reservation

af herrar *Trygger, Gustaf Andersson, Håkanson* och *Stendahl*.

Herrar *Ridderbjelke* och *Ersson* hafva anhållit få antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.
